

Чернятіна Вікторія Анатоліївна,
к. держ. упр.,
доцент кафедри економічної політики та менеджменту,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
ORCID 000-0002-0839-1291

УДК 351.82:631.1(477)

doi: 10.34213/tp.21.02.12

СТАЛИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХНЬОЇ СПРОМОЖНОСТІ

Розглянуто поняття сталого розвитку сільських територій, зазначено особливості державної політики сталого розвитку сільських територій в умовах децентралізації. Визначено, що сільські території потребують особливої уваги з боку держави та необхідних реформ для їхнього розвитку. Визначено основні проблеми сталого розвитку сільських територій та шляхи їхнього вирішення, забезпечення спроможності об'єднаних територіальних громад в Україні.

Ключові слова: сільські території, сталий розвиток, децентралізація, об'єднані територіальні громади, державна політика

Постановка проблеми. Історично лівову частку території України складають сільські території, на яких, за даними Державної служби статистики України (Держстату), проживає близько 32 % населення, і тому саме ці адміністративно-територіальні одиниці потребують додаткової уваги з боку держави. За наявності значного економічного потенціалу більша частина цих територій нині опинилася у стані глибокої кризи, про що свідчать високий рівень безробіття, низька інвестиційна активність суб'єктів господарювання та низка проблем соціального характеру. Із проголошенням незалежності України об'єктом наукових досліджень здебільшого ставали проблеми розвитку сільського господарства й агропромислового комплексу, проте питання розвитку села, а саме забезпечення функціонування соціальної інфраструктури, розглядалися як похідні щодо питань виходу з кризи й забезпечення ефективної діяльності агропромислового виробництва. Ураховуючи зазначені аспекти обраної проблематики дослідження, постає питання упровадження комплексних реформ сталого розвитку сільських територій, забезпечення їхньої спроможності та пошуку підходів до вирішення цієї актуальної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій розглянуто у працях багатьох зарубіжних вчених, таких як Д. Ачемоглу, В. Баутін, О. Боссел, О. Єгорова, П. Ейзінгер, Е. Еконг, Д. Елкінс, Ф. Мантіно, Дж. Стігліц, К. Лейхт, С. Фолсер, Д. Форей, Е. Шустова та ін. Механізми формування та реалізації державної політики розвитку сільських територій досліджували: Т. Гречко, М. Долішній, Х. Притула, В. Корженко, М. Лесів, С. Лісовський, М. Мааліка, В. Мартиненко, С. Степаненко, І. Чухно, В. Юрчишин та ін.

Отже, основні наукові розробки за напрямом формування та реалізації державної політики розвитку сільських територій стосуються шляхів удосконалення цієї політики, обговорення концепцій розвитку села, та вони не охоплюють усього комплексу теоретичних і практичних завдань з удосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій в Україні в умовах децентралізації.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій в Україні в умовах децентралізації. Об'єктом дослідження є сталий розвитку сільських територій. Предметом дослідження є механізми реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій в Україні в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи теоретичні та нормативно-правові засади реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій в Україні, можна констатувати, що, згідно з чинним законодавством, об'єктом управління досі залишаються сільські населені пункти, визначення поняття “сільські території” в сучасних нормативно-правових актах відсутнє, а суб'єктами управління сільськими територіями є органи місцевого самоврядування, державного управління і самоорганізації населення. Між суб'єктом і об'єктом існує тісна взаємодія, що здійснюється за допомогою прямих і зворотних зв'язків. Поряд із сільськими територіями досить часто вживають термін “сільська місцевість” – територія, що перебуває під юрисдикцією сільських і селищних рад.

Проведені дослідження щодо еволюції поняття “сільські території” в сучасній науці дозволяють окреслити три основних підходи до його визначення, де кінцевою метою розвитку сільського господарства є забезпечення продовольчої безпеки країни, розвитку села – покращання умов життєдіяльності людей, які проживають на його території, а метою розвитку сільських територій є зростання якості життя людей за рахунок підвищення ефективності функціонування агропромислового комплексу та розвитку несільськогосподарських видів діяльності та соціальної інфраструктури, збереження та відновлення природних екосистем. Отже, державна політика сталого розвитку сільських територій повинна охоплювати три сфери: економічну, соціальну та екологічну. В економічній сфері з огляду на важливість сільського господарства слід виокремлювати аграрну політику та політику розвитку несільськогосподарських видів діяльності.

На шляху до сталого розвитку сільських територій наявні невирішені проблеми, які ускладнено тим, що чисельність населення 47 % сільських населених пунктів в Україні становить менше тисячі осіб. А це, як свідчить європейський досвід, є недостатнім для ефективного функціонування сільської економіки. Тому зараз відбувається укрупнення сільських територій, що сприятиме оптимізації видаткової частини бюджетів органів місцевого самоврядування. За даними Держстату, середня чисельність сільського населення у 2017 р. скоротилася порівняно з попереднім роком на 73,3 тис. людей (0,56 %), а порівняно з 2000 р. – на 2 989 тис. людей (18,57 %). На початок 2017 р. чисельність сільського населення в розрахунку на один сільський населений пункт становила 461 людину, скоротившись порівняно з 2000 р. на 17,5 %. У 2000–2017 рр. в Україні стало на 362 сільських населених пункти менше.

Ефективність функціонування економічного механізму державної політики сталого розвитку сільських територій залежить від максимально повного задіяння місцевих ресурсів, що інвестуються й мобілізуються задля отримання прибутку. Залежно від типу сільських територій має бути обрано і напрям діяльності певної території. Наприклад, для забезпечення економічного розвитку аграрних територій правильним є обрання таких напрямів

діяльності, як створення кооперативів, розвиток аграрних підприємств, розвиток фермерських господарств тощо. Для перехідних або змішаних територій, для яких характерне географічне розміщення за типом передмістя, можливі такі напрями діяльності: залучення підприємницьких структур, продаж та надання в оренду земельних ділянок та споруд для ведення комерційної діяльності, створення комунальних підприємств. Ще одним різновидом сільських територіальних громад є території зі спеціальним режимом функціонування (оздоровчо-рекреаційні, гірські, прикордонні), для яких характерні такі напрями економічного розвитку, як рекламно-інформаційна діяльність та інфраструктурне забезпечення, реалізація транскордонних програм. Нині діє прийнята Урядом України постанова щодо затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2016–2020 рр., що є пріоритетною в реалізації політики сусідства з Європейським Союзом (ЄС).

Основою забезпечення спроможності територіальних громад є фінансове забезпечення їхньої діяльності, тобто отримання власних повноважень і фінансової бази на виконання цих повноважень.

Під фінансовим забезпеченням розвитку сільських територій необхідно розуміти діяльність щодо формування, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів у контексті загальнодержавних і регіональних стратегічних пріоритетів з метою фінансування безперервності відтворювальних процесів, вирішення проблем та задоволення інтересів гармонійного розвитку сільських територій, суб'єктів підприємництва, що займаються як аграрною, так і позааграрною діяльністю, а також функціонують у межах цих територій, підвищення добробуту та якості життя населення, що проживає на цих територіях. Фінансове забезпечення сільських територій зводиться до формування та акумуляції необхідних фінансових ресурсів усіма об'єктами сільської території в достатньому розмірі, їхнього раціонального розподілу та ефективного використання з метою пропорційного, паритетного та конкурентоспроможного розвитку всіх галузей та сфер сільського буття, задоволення інтересів сільських територіальних громад та збереження історичного середовища життєдіяльності людей [1, с. 161].

Фінансовий механізм державного регулювання сталого розвитку сільських територій спрямовано:

- на збалансованість міжбюджетних та внутрішньобюджетних відносин;
- спрямованість бюджетного забезпечення на підтримку вітчизняного виробника, реалізацію стратегічно важливих вітчизняних соціальних і економічних програм;
- підсилення фіскально-регуляторних функцій Державної податкової служби України з метою підвищення економічної активності населення;
- орієнтованість фінансово-кредитної політики на підтримку й активізацію підприємницької діяльності, аграрного сектору, забезпечення рівноваги кредитного попиту та кредитних пропозицій у країні;
- підвищення інвестиційної привабливості [10].

До фінансових ресурсів об'єднаних територіальних громад відносяться доходи місцевих бюджетів (не самі місцеві бюджети, тому що місцеві бюджети включають у себе, окрім дохідної частини, ще й видаткову) та фінансові ресурси підприємств, організацій і установ комунальної форми власності, які знаходяться на території громади. У Законі України “Про місцеве самоврядування в Україні”, зокрема, зазначається, що “матеріальною і фінансо-

вою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад". Тобто у дохідній частині місцевого бюджету окремо виділяються доходи, необхідні для виконання власних повноважень, і доходи, необхідні для забезпечення виконання делегованих повноважень органів державної влади [3].

У Податковому кодексі України, зокрема в ст. 10, зазначено, що до місцевих податків належить податок на майно та єдиний податок, а до місцевих зборів належить збір за місця для паркування транспортних засобів і туристичний збір. Своєю чергою, ст. 265 Податкового кодексу України зазначає, що податок на майно складається [8]:

- з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортного податку;

- плати за землю, яка, своєю чергою, поділяється на земельний податок та орендну плату за земельну ділянку.

Одним із головних компонентів наповнення місцевих бюджетів на сьогодні є плата за землю, що включає в себе сплату земельного податку та орендної плати за земельні ділянки, які перебувають у власності та оренді у громадян, підприємств, організацій та установ різних форм власності. Плата за землю залишається в місцевому бюджеті у розмірі 100 % та є одним із найцінніших ресурсів, яким може володіти територіальна громада. Тому надважливим є вирішення на державному рівні питання передачі повноважень щодо розпорядження земельними ресурсами на території громад органам місцевого самоврядування, оскільки земля є тією основою і фундаментом для побудови фінансово самостійного, економічно незалежного та міцного місцевого самоврядування в Україні [2].

Зміни, внесені до Податкового та Бюджетного кодексів України наприкінці 2014 р. стосовно фінансового забезпечення об'єднаних територіальних громад, і стали основою для стимулювання територіальних громад до об'єднання, посилення їхньої спроможності шляхом встановлення механізму переходу об'єднаних територіальних громад на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Після процесу об'єднання територіальні громади набувають статусу міст обласного значення. Головним питанням щодо стимулювання та реалізації об'єднання територіальних громад є державна фінансова підтримка, яка полягає в наданні коштів з Державного фонду регіонального розвитку на проекти, спрямовані на підтримку добровільного об'єднання територіальних громад, підготовлені відповідно до Бюджетного кодексу України, і надання коштів у вигляді субвенцій із державного бюджету для формування відповідної інфраструктури згідно зі стратегічними програмами розвитку територій та планами соціально-економічного розвитку. Основним джерелом фінансування шкіл та первинної медичної допомоги є також субвенція з державного бюджету.

З проведеного дослідження фінансового забезпечення територіальних громад можна зазначити, що збільшення обсягу фінансових ресурсів, які наразі є в розпорядженні органів місцевого самоврядування, сприятиме процесу об'єднання та формування спроможних територіальних громад. Окрім того, надзвичайно важливим є економічний механізм, який забезпечує надходження

до місцевого бюджету відрахувань від усіх видів діяльності на території громади, що дає змогу більше акумулювати коштів на розвиток інфраструктури та забезпечення інших нагальних потреб територіальної громади. Тому, щоб реформа з децентралізації сприяла зміцненню фінансово-матеріальної, організаційно-правової самостійності об'єднаних територіальних громад, необхідно провести чітке розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів та забезпечити вдосконалення бюджетної системи, для того щоб громади мали власні наповнені бюджети, можливість об'єднувати зусилля і акумулювати фінанси для створення спроможних громад.

У сучасних умовах децентралізації у зв'язку з нестачею власних фінансових ресурсів, а також з урахуванням обмеженості бюджетних коштів важливим напрямом роботи органів місцевого самоврядування, підприємств на сільських територіях повинна стати робота, спрямована на пошук позабюджетних джерел фінансування. Усі проблеми, що обмежують ефективність фінансування інноваційного розвитку сільських територій, мають загальносистемний яскраво виражений характер, який проявляється у відносно низькому рівні фінансового забезпечення не лише регіонів, а і країни в цілому. Спостерігається низька інвестиційна та фінансова спроможність органів місцевого самоврядування щодо вирішення проблем розвитку. Особливо загрозовою є ситуація на рівні територіальних громад.

Також однією з проблем є необхідність запровадження механізму щодо рівномірного розподілу коштів між селами об'єднаної сільської територіальної громади, щоб сільські території з обмеженими природними ресурсами могли також розвиватися та створювати належні умови для розвитку населення.

Діяльність місцевих органів влади у контексті місцевого економічного розвитку повинно бути спрямовано [4]:

1) на забезпечення конкурентоспроможності території для створення економічних гарантій збереження ринкових позицій підприємств, що вже існують, і сприятливих умов діяльності та розвитку новостворених;

2) пошук інвесторів та заохочення їх до вкладання свого капіталу (чи розміщення виробництва) у відповідну територію з метою диверсифікації структури місцевої економіки та створення більшої кількості робочих місць;

3) формування бачення розвитку території із залученням до цього процесу всіх зацікавлених сторін, спрямування зусиль територіальної громади на досягнення бажаних результатів розвитку території та стану місцевої економіки;

4) вироблення стратегії економічного розвитку території із визначенням основних цілей і завдань соціального та економічного розвитку території, пріоритетних сфер докладання зусиль та розроблення проєктів для територіальної громади.

На сьогодні головними проблемами сталого розвитку сільських територій сьогодні є: соціальні – демографічна криза, безробіття, трудова міграція, занепад соціальної інфраструктури, низький рівень якості життя, низька народжуваність, старіння населення; економічні – слабка інфраструктура, малий рівень несільськогосподарської зайнятості, низький рівень матеріально-технічної бази, неефективне використання наявного потенціалу, зношеність основних виробничих фондів; екологічні – дефіцит окремих компонентів природних ресурсів, негативні наслідки аварії на Чорнобильській АЕС, антропогенне навантаження, низький рівень енергозбереження, недосконале

законодавство з державного нагляду за навколишнім середовищем, проблемами зі сміттям, неефективне використання сільськогосподарських земель, стан водопостачання.

Головною проблемою сталого розвитку України є досягнення компромісів між такими цілями: сприянням економічному зростанню й досягненням конкурентоспроможності, зменшенням соціальної нерівності та збереженням бази природних ресурсів. Модель сталого розвитку розглядає їх як такі, що взаємно підсилюються, а не суперечать одна одній.

Аналіз зовнішніх чинників, що можуть впливати на розвиток сільських територій та на формування політики розвитку сільських територій України, став підставою для виокремлення можливостей та загроз (таблиця).

Можливості та загрози, що впливають на реалізацію державної політики сталого розвитку сільських територій

Чинники	Можливості	Загрози
Зовнішньо-економічна ситуація	Наявність експортного потенціалу; міжнародне співробітництво, яке спрямовано на сталий розвиток територій; міжнародна співпраця, щодо розвитку несільськогосподарських видів діяльності	Воєнний конфлікт з Росією; забруднення навколишнього середовища через активну діяльність країн-сусідів
Макро-економічна ситуація	Іноземні інвестиції; раціональне використання наявних, залучення і створення нових можливостей ресурсного забезпечення; розвиток підприємництва; науково-технічне виробництво	Нестабільна соціально-економічна, політична ситуація; інфляція; зниження рентабельності підприємств; погіршення інвестиційного клімату
Державне управління розвитком сільських територій	Створення умов для активізації діяльності сільських жителів, що спрямовано на підвищення соціально-економічного розвитку сільських територій	Відсутність стратегії розвитку сільських територій, відокремленої від аграрного сектору; неефективність державних цільових програм
Міське самоврядування територій	Створення умов розвитку власних ресурсів, забезпечення їхнього раціонального використання й нарощення	Відсутність регіональної стратегії розвитку сільських територій

З метою нівелювання окреслених загроз розроблено низку управлінських заходів, реалізація яких сприятиме сталому соціально-економічному розвитку сільських територій:

– економічний складник – у цьому напрямі головними завданнями є диверсифікація сільської економіки, передусім за рахунок розвитку нетрадиційних видів діяльності на селі, технологічне оновлення галузей аграрного сектору, розвиток інформаційно-консультаційного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників, підтримка малого і середнього підприємства на селі, що, своєю чергою, дозволить підвищити конкурентоспроможність сільського господарства й рівень зайнятості сільського населення;

– соціальний складник – пріоритетними завданнями повинні стати подолання негативних демографічних процесів на сільських територіях, відновлення соціальної та транспортної інфраструктури, розвиток зеленого туризму;

– екологічний складник – раціональне використання природних ресурсів, захист навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки агропромислового виробництва, розвиток рекреаційного потенціалу сільських територій, оптимізація землекористування, удосконалення нормативно-правової бази, адміністративних і економічних методів управління.

З розвитком техніки та технологій зменшується чисельність зайнятого в сільському господарстві сільського населення, саме багатofункціональність села дає змогу запобігти масовому безробіттю та знелюдненню поселень, дозволяючи використовувати потенціал територій для відпочинку, активного дозвілля, спорту, пізнання історії, проведення етнофестивалів, туризму тощо. Але віднесення питання сільського розвитку до компетенції Міністерства агропромислового розвитку та продовольства України є недоцільним у зв'язку з багатоаспектністю сільського розвитку, тому сільські території слід розглядати як рівноправний складник державного регіонального розвитку з відповідним закріпленням у нормативно-правовій базі.

Чинна законодавча база щодо регіонального розвитку, хоч і декларує рівність можливостей розвитку громадян незалежно від місця проживання, насправді всіма нормативними документами закріплює протилежне – фактичну дискримінацію сільської територіальної підсистеми суспільства, тим самим створюючи підґрунтя для ще більшого дисбалансу сільського та міського розвитку.

Вирішення вищезазначених проблем можливе за рахунок запровадження комплексного механізму реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій, що являє собою сукупність взаємопов'язаних правових, організаційних, економічних, соціальних та інформаційних засобів та важелів для досягнення накресленої мети. Комплексний механізм має забезпечувати взаємодію та цілеспрямованість функціонування суб'єктів та об'єктів державної політики за рахунок взаємодії всіх компонентів, що й забезпечить досягнення цілей державної політики сталого розвитку сільських територій, сприятиме підвищенню її ефективності.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. У цьому дослідженні вирішено конкретне наукове завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і розробленні практичних рекомендацій з удосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій в Україні в умовах децентралізації. Отримані у процесі дослідження результати дозволяють навести такі узагальнення, висновки та рекомендації:

1. Проаналізувавши сучасний стан державної політики сталого розвитку сільських територій в Україні, дійдено висновку, що сільські території перебувають у занедбаному стані, у більшості сіл чисельність жителів становить менше тисячі осіб. За період незалежності країни було прийняту велику кількість нормативно-правових документів, але вони мають декларативний характер і не коригуються відповідно до нових реалій. Державна політика розвитку сільських територій здійснюється крізь призму галузевого управління, тому для ефективного функціонування та розвитку сільських

територій необхідно відділити на законодавчому рівні розвиток сільських територій від аграрної сфери. Необхідно налагодити взаємозв'язок між органами місцевого самоврядування і громадянами, які мешкають на відповідній території, забезпечити інформаційний зв'язок із громадою, надати інформацію про її можливості щодо залучення місцевого самоврядування до реалізації політики розвитку сільських територій, стимулювати цей розвиток та надавати звітність місцевій громаді, дати можливість проявляти ініціативу. Виокремлено проблеми на шляху до сталого розвитку сільських територій України, які негативно впливають на суспільство і державу в цілому. Вирішення цих проблем можливе за рахунок досягнення компромісів між трьома цілями: сприянням економічному зростанню і конкурентоспроможності, зменшенням соціальної нерівності та збереженням природних ресурсів. Модель сталого розвитку розглядає ці три цілі як такі, що взаємно підсилюються, а не суперечать одна одній.

2. Запропоновано та обґрунтовано концептуальні положення Стратегії сталого розвитку сільських територій в Україні, відокремленої від галузевого управління, на основі аналізу всіх сильних та слабких сторін, за рахунок чого з'ясовано, що сільські території мають великі перспективи для свого розвитку. Забезпечення сільських територій новими видами господарської діяльності дасть високий рівень зайнятості сільських мешканців, що покращить умови їхнього життя та стимулюватиме подальший сталий розвиток сільських територій за умов провадження політики, спрямованої на підтримку місцевих ініціатив. Реалізація державної політики сталого розвитку сільських територій України має поширюватися по всій території. Але умови для розвитку та реалізації загальної концепції будуть формуватися в окремих громадах відповідно до їхнього потенціалу.

3. Визначено напрями вдосконалення механізмів реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій. У межах організаційного механізму має бути насамперед: упорядковано повноваження між державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування з реалізації державної політики сільського розвитку; розширено функції та повноваження органів місцевого самоврядування із розроблення стратегії розвитку об'єднаної територіальної громади, яка буде формуватися на основі аналізу проблем цієї території, її ресурсів та відповідно визначатиме перспективи розвитку на основі "розумної спеціалізації"; виокремлено розумні спеціалізації для кожної з громад, які забезпечать досягнення сталого розвитку сільських територій (у первинному вигляді природних ландшафтів, етнічних культурних звичаїв і традицій, притаманних конкретній сільській місцевості). У межах правового механізму необхідно відокремити розвиток сільських територій від Міністерства аграрної політики та продовольства України, відійти від галузевого управління сільськими територіями, розробити Закон України "Про сталий розвиток сільських територій", у якому закріпити поняття "сільська територія", "державна політика сталого розвитку сільських територій" та зазначити інструменти й засоби реалізації програми розвитку сільських територій. До шляхів удосконалення економічного механізму реалізації державної політики сталого розвитку сільських територій віднесено: розширення бюджетної автономії територій; збільшення питомої ваги доходів; узгодження заходів програм, спрямованих на поєднання територіальних, галузевих, державних інтересів.

Список використаних джерел

1. Бидик А. Г. Теоретична структура механізму фінансового забезпечення розвитку сільських територій. *Інноваційна економіка*. 2013. № 3. С. 156–162.
2. Механізми адміністративно-фінансової децентралізації: світові практики та напрями їх імплементації в Україні / Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М. та ін. ; Ін-т регіон. досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України / за ред. І. З. Сторонянської. Львів, 2018. 106 с.
3. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М. та ін. Київ, 2017. 119 с.
4. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / за ред. Ю. В. Ковбасюка. Київ : Вид-во НАДУ, 2014. 128 с.
5. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17> (дата звернення: 17.03.2021).
6. Про схвалення Концепції Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року : розпорядження КМУ від 03.02.2010 № 121-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/121-2010-p> (дата звернення: 17.03.2021).
7. Про схвалення Концепції розвитку сільських територій : розпорядження КМУ від 23.09.2015 № 995-р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-p> (дата звернення: 23.02.2021).
8. Руденко Л. Г., Лісовський С. А. Природно-ресурсний потенціал економічного зростання. *Вісник Національної академії наук України*. 2001. № 4. С. 20–32.
9. Соціально-економічне становище сільських населених пунктів України : стат. зб. / відп. за вип. О. О. Кармазіна. Київ : Держстат, 2014. С. 187.
10. Участь громадськості у забезпеченні сталого розвитку територіальної громади : наук.-метод. розробка / за ред. П. І. Шевчука, А. Й. Серанта. Київ : Вид-во НАДУ, 2009. С. 72.

Cherniatina V. A.,

*PhD in Public Administration, Associate Professor of Economic Policy and management
Department, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 000-0002-0839-1291*

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RURAL TERRITORIES OF UKRAINE UNDER DECENTRALIZATION CONDITIONS, ENSURING THEIR CAPACITY

Rural territories are presently in the focus of attention, being characterized by the most acute socio-economic problems. This category sometimes includes territories with a highly developed economic potential that for certain reasons found themselves in the midst of a grave crisis, which can be proved by their high unemployment rate, a low level of economic entities' investment activity, and a series of social problems. Thus, the question now arises as to introduction of comprehensive programs, reformation of rural economic development, and a search for various approaches to this urgent problem solution.

The problems of an organizational and legal mechanism for state regulation of rural territories development have been elucidated in the works by many scientists. Yet, this subject remains understudied requiring further elaboration.

The paper objective is to identify the problems of the legal support for rural territories development and possible ways to address them.

Rural territories as socio-economic systems need to be managed by the state. The impact of the state on rural territories is exerted through administrative-regulatory functions of the state policy which is fixed in the appropriate normative and legal acts, elaborated state and regional development strategies, a variety of adopted and implemented programs, and in regulatory and administrative functions performed by public authorities.

Keywords: rural areas, sustainable rural development, decentralization, united territorial communities, public policy.

References

1. Bydyk A.H. (2013). Teoretychna struktura mekhanizmu finansovoho zabezpechennya rozvytku silskykh terytori. *Innovatsiyna ekonomika*, 3, 156–162 [in Ukrainian].
2. Mekhanizmy administratyvno-finansovoyi detsentralizatsiyi: svitovi praktyky ta napryamky yikh implementatsiyi v Ukraini (2018). NAN Ukrayiny. "Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I. Dolishnoho NAN Ukrayiny". I.Z. Storonyanskoyi (Ed.). Lviv [in Ukrainian].
3. Vasylyeva, N.V., Hrynchuk, N.M., Derun, T.M. and other (2017). Mistsevy byudzheth i finansove zabezpechennya obyednanoyi terytorialnoyi hromady. Kyiv [in Ukrainian].
4. Mistseve samovryaduvannya v Ukraini: suchasnyy stan ta osnovni napryamy modernizatsiyi (2014). Yu.V. Kovbasyuka (Ed.). Kyiv: Vyd-vo NADU [in Ukrainian].
5. Podatkovyy kodeks Ukrayiny: Zakon Ukrayiny vid 02.12.2010 r. № 2755-VI (2010). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
6. Pro skhvalennya Kontseptsiyi Derzhavnoyi tsilovoyi prohramy staloho rozvytku silskykh terytoriy na period do 2020 roku: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 03.02.2010 r. № 121-r. (2010). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/121-2010-p>.
7. Pro skhvalennya Kontseptsiyi rozvytku silskykh terytoriy: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 23.09.2015 r. № 995-r. (2010). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-p>.
8. Rudenko, L.H., Lisovsky, S.A. (2001). Pryrodno-resursnyy potentsial ekonomichnoho zrostannya. *Visnyk Natsionalnoyi Akademiyi Nauk Ukrayiny*, 4, 20–32 [in Ukrainian].
9. Sotsialno-ekonomichne stanovyshe silskykh naselenykh punktiv Ukrayiny: Statystychnyy zbirnyk (2014). Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny. [in Ukrainian].
10. Uchast hromadskosti u zabezpechenni staloho rozvytku terytorialnoyi hromady. (2009). P.I. Shevchuk, A.Y. Seranta (Eds.). Kyiv: Vyd-vo NADU [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 12.04.2021 р.